

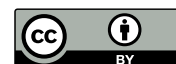
3. Кріт Н. В. Нетрадиційний підхід до використання підручника з географії у формуванні вмінь самостійної роботи учнів 6-8 класів. Збірник наукових праць "Педагогічні науки" Херсонського державного університету. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2016. Том 1. С. 145-151.

4. Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Самойленко В. М. Загальна методика навчання географії: підручник. К.: ДНВП "Картографія", 2012. 512 с.

Радкевич В. О.,

УДК 351.82:377

д-р пед. наук, професор, дійсний член
(академік) НАПН України, директор,
Інститут професійної освіти Національної
академії педагогічних наук України, м. Київ

РОЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У РОЗШИРЕННІ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Успіх державного приватного партнерства (далі – ДПП) у професійній освіті значною мірою залежить від якості взаємодії між заінтересованими сторонами партнерства, а також від їхньої здатності до нових викликів та можливостей. Ураховуючи складність сучасного воєнного стану, суттєвих змін зазнав національний ринок праці. Наприклад, якщо у Дніпропетровському регіоні в довоєнний час найбільш затребуваними були професії у сфері машинобудування, металургії, сфери послуг, то нині зріс попит на: водіїв, швачок, кухарів, електромонтерів з ремонту та обслуговування електроустаткування, медичних сестер, слюсарів ремонтників, електрогазозварювальників та ін., що пов'язано з потребами ЗСУ (<https://epravda.com.ua/publications/2024/01/9/708528>).

Унаслідок війни змін зазнали і заклади професійної освіти. Це стосується інфраструктури, педагогічного персоналу, матеріально-технічної та навчально-методичної бази, формування регіонального замовлення, працевлаштування випускників тощо. У цьому зв'язку, зумовлюється необхідність реалізації таких проєктів ДПП, що сприятимуть модернізації освітньої і соціальної інфраструктури закладів професійної освіти, розробленню нових професійних кваліфікацій, у тому

числі часткових і мікрокваліфікацій, впровадженню сучасних освітніх програм і технологій навчання, релевантних вимогам ринку праці й потребам особистості у здобутті професійної освіти для розширення можливостей працевлаштування.

Важлива роль ДПП у забезпеченні доступності професійної освіти для всіх категорій населення, їхній соціальній інтеграції та рівності можливостей. У цьому контексті особлива увага надається створенню освітніх програм, які враховують потреби різних категорій населення, охоплюючи осіб з обмеженими можливостями, представників вразливих груп, людей з різним соціально-економічним статусом; наданні стипендій, грантів для осіб із малозабезпечених та соціально вразливих груп населення; розвитку дистанційного навчання та онлайн курсів, а саме використанню цифрових технологій для розширення доступу до освітніх ресурсів, особливо для людей, які проживають у віддалених або сільських районах; адаптації навчального середовища, включаючи адаптацію приміщень для потреб осіб з особливими фізичними можливостями; підвищенню обізнаності про проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності про можливості професійної освіти серед всіх категорій населення; співпраці з громадськими та неурядовими організаціями, які працюють із вразливими групами населення. Наприклад, значна кількість закладів освіти спільно з роботодавцями створюють сучасні освітні і навчальні програми для здобуття особами часткових професійних кваліфікацій. Особливо це актуально для тих, які втратили роботу із-за релокації або закриття їхніх підприємств. Зокрема, у Дніпровському центрі ПТО створено умови для здобуття внутрішньо переміщеними особами часткових кваліфікацій з професій: електрик охоронно-пожежної сигналізації, електрогазозварник, водій автотранспортних засобів, слюсар-ремонтник, токарь, електрик з ремонту та обслуговування електроустаткування, майстер з монтажу та обслуговування систем відновлювальної енергетики, електрик лінійних споруд електрозв'язку та проводового мовлення, охоронець та ін. (<http://www.dnvcpprmgz.org.ua>).

Розроблення освітніх програм на основі співпраці, обміну знаннями та досвідом між різними заінтересованими сторонами партнерства є ефективним за умов використання відповідних цифрових платформ, які дають змогу активно залучати представників державного та приватного секторів, закладів освіти, експертів і здобувачів професійної освіти до комунікації, організовувати заходи у вигляді вебінарів, семінарів, круглих столів тощо, забезпечувати зворотний зв'язок від учасників ДПП та вносити необхідні корективи в освітні програми. З

огляду на це, важливе значення має застосування платформи "Партнерський простір 015" <https://015.org.ua>, створеної в рамках міжнародного проекту Erasmus+ "Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні" для налагодження комунікацій між здобувачами освіти, педагогами і стейкхолдерами з метою поширення інформації про освітні, освітньо-професійні програми, тренінги, проекти, гранти, курси підвищення кваліфікації, майстер-класи, стажування, виробничу практику, місця для працевлаштування випускників і педагогів [5].

У забезпеченні інклюзивності, інноваційності освітніх програм актуалізується співпраця закладів професійної освіти з громадськими та неурядовими організаціями, які поряд із профспілками, об'єднаннями роботодавців, професійними асоціаціями є зовнішніми сторонами ДПП, що займаються питаннями соціального розвитку [6]. До ключових аспектів цієї співпраці слід віднести: визначення спільних цілей та інтересів сторін ДПП і громадських організацій, наприклад, підвищення якості професійної освіти, соціальна інтеграція, розроблення спільних програм тренінгів, освітніх семінарів, які відповідають потребам громади та сприяють соціальному розвитку; залучення громадськими організаціями волонтерів і експертів для проведення лекцій, майстер-класів, менторства студентів, проведення спільних досліджень для усвідомленого розуміння потреб ринку праці, соціальних викликів та розроблення інноваційних рішень; розповсюдження громадськими організаціями інформації про освітні програми, можливості для студентів та важливість професійної освіти; участь громадських організацій у моніторингу та оцінюванні впливу освітніх програм на суспільство, надаючи цінний зворотний зв'язок для їх удосконалення. Зауважимо, що у більшості країн Європейського Союзу до партнерства у сфері професійної освіти залучаються не тільки представники державного і приватного секторів, але й громадських організацій. Наприклад, у Франції для цього створена мережа центрів професійної компетентності [1], як інноваційних платформ, що об'єднують підприємства, професійні школи та громадські структури. Їх метою є розвиток кваліфікацій, розроблення та впровадження нових програм професійної підготовки фахівців, орієнтованих на формування практичних навичок і компетентностей актуальних на ринку праці.

Для забезпечення доступності, гнучкості та індивідуалізації здобуття освітніх і професійних кваліфікацій важливе значення мають проекти ДПП щодо цифровізації професійної освіти. Це у свою чергу зумовлює необхідність

створення або вдосконалення онлайн-платформ для дистанційного навчання, що містять інтерактивні курси, відеолекції, тести для самоперевірки; використання інструментів, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект тощо для створення інтерактивного навчального середовища; організації тренінгів та семінарів для викладачів з метою підвищення рівня їхньої компетентності у сфері цифрових технологій та дистанційного навчання; надання студентам доступу до електронних бібліотек, наукових баз даних, освітніх ресурсів; налагодження партнерства з ІТ-сектором для розроблення новітніх освітніх технологій; проведення регулярного моніторингу та аналізу результативності дистанційного навчання з метою оптимізації та вдосконалення. Наприклад, для забезпечення рівного і безоплатного доступу здобувачів професійної освіти до якісних та актуальних навчальних матеріалів Міністерством освіти і науки України за підтримки Міжнародної організації праці створено всеукраїнську платформу для дистанційного та змішаного навчання "Професійна освіта онлайн" <https://profosvita.online>. Означена платформа створена спеціально для здобувачів і педагогічних працівників закладів професійної освіти, а також для здобувачів часткових професійних кваліфікацій [3].

ДПП є необхідним для підтримки інновацій у сфері професійної освіти, адже з їх урахуванням розробляються нові організаційні форми, освітні програми, методики і технології навчання, що відповідають сучасним вимогам ринку праці. Інноваційним проектом ДПП є дуальна форма здобуття професійної освіти, що забезпечує практико орієнтовану професійну підготовку майбутніх фахівців, підвищення рівня працевлаштування випускників, тісний зв'язок професійної освіти, науки і виробництва [4]. Ключовими для підтримки інновацій у сфері професійної освіти є проекти ДПП щодо оновлення інфраструктури та технологічного обладнання закладів професійної освіти. Це дає змогу не тільки підвищити якість освітнього процесу, але й забезпечити його відповідність сучасним стандартам. У реалізації цього завдання необхідно провести детальний аналіз існуючого стану технічного обладнання та інфраструктури з визначенням їх недоліків, потреб пріоритетного оновлення й модернізації, а також розробити перелік необхідного обладнання; залучати партнерів з приватного сектору до фінансування та доступу до сучасного обладнання і технологій; впроваджувати план оновлення/модернізації інфраструктури й технологічного обладнання; забезпечити навчання педагогічного персоналу і студентів навичкам ефективного використання сучасного обладнання. Зокрема, з метою розвитку

технологічних стартапів у сфері професійної освіти в Італії запроваджена програма "Tech Peaks" [2]. Її реалізація дає змогу підприємствам отримувати фінансову та консультаційну підтримку від уряду і приватних інвесторів для стимулювання інноваційних проєктів у сфері професійної освіти.

Таким чином, роль ДПП у сфері професійної освіти є непересічною і має бути зосереджена на відновленні інфраструктури професійної освіти, що передбачає відбудову зруйнованих об'єктів, реконструкцію пошкоджених, модернізацію вцілілих, створення нових навчальних центрів, високотехнологічних (зелених, цифрових) робочих місць; розробленні професійних та освітніх стандартів, організації інклюзивної освіти, підтримці ветеранів і соціальній адаптації внутрішньо переміщених осіб, що потребує підвищення доступності до здобуття професійної освіти. Основна увага ДПП у сфері професійної освіти в умовах воєнного й повоєнного часу має бути спрямована на розширення умов для надання часткових і мікрокваліфікацій, які в найближчій перспективі зможуть забезпечити оперативне вирішення нагальних проблем у багатьох галузях, де через війну та трудову міграцію виник критичний брак фахівців.

Список використаних джерел

1. Ministry of National Education. Youth and Sports. Competency centers. 2021. URL: <https://www.education.gouv.fr/en/competency-centers-2567> (дата звернення: 06.02.2024).
2. Tech Peaks. [Електронний ресурс]. URL: <https://techpeaks.eu> (дата звернення: 06.02.2024).
3. Міністерство освіти і науки України. Професійна освіта онлайн. 2022. URL: <https://profosvita.online> (дата звернення: 06.02.2024).
4. Радкевич, В. Сучасні форми розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти. Сучасна наука та освіта: стан, проблеми, перспективи. III Міжнародна науково-практична конференція м. Полтава, 2023, 329-331. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735541> (дата звернення: 06.02.2024).
5. Радкевич, В., Радкевич, О., Пригодій, М. Методичні рекомендації щодо використання веб-платформи "Партнерський простір 015" Інститут професійної освіти НАПН України, 2022, 28. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733304> (дата звернення: 06.02.2024).
6. Радкевич, О. Сторони в державно-приватному партнерстві. Інноваційна професійна освіта, 2022, 1(2), 214-217. URL: <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.214-217> (дата звернення: 06.02.2024).